УНИВЕРСИТЕТ ПО АРХИТЕКТУРА СТРОИТЕЛСТВО И ГЕОДЕЗИЯ

бул."Хр. Смирненски" №1, София 1046, Р. България
тел.: (02) 963-52-45, факс: (02)865 68 63
e-mail: aceadm@uacg.bg; https://uacg.bg

Коментари от катедра „Водоснабдяване, канализация и пречистване на води", Университет по Архитектура, Строителство и Геодезия (УАСГ)

Относно проект на Закон за водоснабдяване и канализация,

публикуван на 10.6.2024 г.

В мотивите към настоящия проект на Закон за водоснабдяването и канализацията е указано, че той е подготвен въз основа на варианти на законопроекта, изготвени през 2022 г. и през 2020 г., като е прецизиран в съответствие с изискванията на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). В НПВУ Законът за водоснабдяване и канализация е представен като необходима мярка за продължаване на реформата във водния сектор и в този смисъл настоящият проектозакон е положителна стъпка към доразвиване на тази реформа.

Считаме, че предложената нормативна рамка относно собствеността, управлението, стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите и регулирането и контрола на ВиК услугите, въпреки че има подобрения спрямо предишните варианти, все още не създава достатъчно добра законова база за развитие на ВиК сектора в унисон със съвременните научно-технически постижения в тази област и не гарантира напълно правото на потребителя да получава качествена ВиК услуга. В този смисъл е необходимо в Закона за водоснабдяване и канализация:

- Да се регламентира финансирането на научно-технически разработки и периодичната актуализация на нормативната уредба, свързани с ВиК отрасъла;
- Да се регламентира начина на одобряване на инвестиционните проекти в зависимост от тяхната значимост на национално, регионално или общинско ниво;
- Функциите на Обществения Съвет по водоснабдяване и канализация да бъдат ясно указани, така както са указани функциите на изпълнителната власт и Комисията за водно регулиране. Обществеият съвет трябва да има ясно определени правомощия за въздействие при взимане на ключови решения за ВиК сектора, за да бъдат адекватно защитени потребителите;
- Да се създадат нормативни условия за засилване на експертния капацитет на ВиК асоциациите, като собственик на ВиК системите. Понастоящем тяхната роля е по-скоро фиктивна, отколкото ефективна;
- Да се регламентира как ще бъдат компенсирани крайните потребители (в дадена водоснабдителна система) при условие, че ВиК операторът не изпълнява показателите за качество и ефективност на ВиК услугите, в частност:
    - Не доставя вода за питейно-битови цели с качество, отговарящо на нормативните изисквания;
    - Не достига годишните целеви нива по отношение на загубите на вода;
    - Не достига нормативните изисквания за качество на пречистената отпадъчна вода;

С тревога отбелязваме, че в проектозакона не са отразени в пълнота изискванията на *Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели*, които кореспондират на Европейската Директива 2020/2184, а именно:

бул."Хр. Смирненски" №1, София 1046, Р. България
тел.: (02) 963-52-45, факс: (02)865 68 63
e-mail: aceadm@uacg.bg; https://uacg.bg

- В Глава 4, Раздел I ВиК оператори
  - Липсва изискване към дейността на ВиК операторите да бъде включено извършване на оценка на риска и управление на риска на ниво водосбор за водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване и на ниво водоснабдителната система.
- В Глава 5, Раздел III: Регулиране на качеството на ВиК услугите
  - Липсва показател за качество отнасящ се до оперативния мониторинг на изход ПСПВ по показателя „мътност";
  - Липсва показател за качество „реални загуби на вода";
  - При определяне на дългосрочните нива на показателите за качество на водоснабдителните услуги следва да се вземат под внимание и заключенията относно оценката на риска и управление на риска. Този подход ще диктува до голяма степен бъдещите инвестиции във водоснабдителната система.
- В Глава 8. Информационни системи за ВиК услуги и ВиК инфраструктура
  - Липсва информация относно изискванията на раздел X. Информация за обществеността от *Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.*
- В Глава 11 Защита на водоснабдителната и канализационната инфраструктура при бедствия. Управление на водоснабдителните и канализационните системи в условията на промени в климата
  - Липсва информация за оценката на риска и управление на риска на ниво водосбор, водоснабдителна система и сградна инсталация. Към настоящия момент липсва национална методика за оценка и управление на риска за водоснабдяването по смисъла на *Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.*

По-долу са дадени коментари относно съдържанието на конкретни членове от проектозакона:

No	**Коментар на катедра „Водоснабдяване, канализация и пречистване на води", УАСГ**
1.	**Чл. 3**, алинея 2 - следва да се допълни, че при водоснабдителните услуги има приоритет осигуряването на вода за питейно-битови цели в необходимото количество, с минимално необходимото налягане, съгласно изискванията на чл. 22 от *Наредба № 2 от 22 март 2005 г. за проектиране изграждане и експлоатация на водоснабдителни системи* и с качество, отговарящо на изискванията на *Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели*
2.	**Чл. 22** - необходимо е да се направи препратка към чл. 11 от Закона за водите, който регламентира като държавна собственост и подземните води и речни тела, които също могат да се използват за водоснабдяване
3.	**Чл. 28**, т.2 – необходимо е да се допълни, че регионалните генерални планове трябва да вземат предвид и заключенията от оценката на риска и управлението на риска на ниво водосборни райони за местата за черпене на вода и на ниво водоснабдителни системи по смисъла на *Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.*

УНИВЕРСИТЕТ ПО АРХИТЕКТУРА СТРОИТЕЛСТВО И ГЕОДЕЗИЯ

бул."Хр. Смирненски" №1, София 1046, Р. България
тел.: (02) 963-52-45, факс: (02)865 68 63
e-mail: aceadm@uacg.bg; https://uacg.bg

4.	**Чл. 31 -** при доставяне на вода за потребителите е препоръчително да има диференцирана цена за битови потребители и за промишлени потребители, които ползват питейно-битова вода от мрежата като суровина за производствени нужди. Подобна диференцирана цена следва да има и за отвеждане на отпадъчни води за промишлени потребители. Това ще ги стимулира за по-ефективно използване на водния ресурс в производствения процес. Необходимо е да се въведе цена и за заустване на дренажни и дъждовни води в канализационни системи.
5.	**Чл. 39** е свързан с изграждане на нови системи. Преди изграждането се преминава през проект и одобрението му. В този смисъл изискванията имат повече отношение при наредбите за проектиране, а не в този закон.
6.	**Чл. 42** Дава възможност улични мрежи да се изграждат от и за сметка на собствениците на урегулираните поземлени имоти, когато в непосредствена близост липсва ВиК инфраструктура. Препоръчително е да бъде създаде законов механизъм за компенсация на собствениците.
7.	**Чл. 49, ал.2** – необходимо е в преходните и заключителни разпоредби да се даде дефиниция за „стратегическа водоснабдителна и канализационна инфраструктура от национално или регионално значение". Дефиницията за „Дейност от стратегическо значение" е твърде обща, както и определенията и обектите в цитираните към нея нормативни документи. Препоръчително е, проектите за стратегическа водоснабдителна и канализационна инфраструктура да се одобряват от национален експертен съвет.
8.	**Чл. 58-59** – необходимо е да се регламентира и отвеждането на дъждовни и дренажни води в смесени канализационни мрежи или в мрежата за дъждовни води при разделни системи. Това би поощрило собствениците да използват системи за събиране и повторно използване на дъждовна вода на мястото на нейното образуване. Това от своя страна може значително да облекчи експлоатацията на канализационната система и би намалило негативния ефект от дъждопреливниците върху околната среда.
9.	**Чл. 69** – необходимо е да има уточнение, че в състава на комисията трябва да има поне един представител с висше инженерно, икономическо и/или юридическо образование, за да се гарантира наличието на комплексна експертиза в комисията. Експертиза в „други комунални услуги", без професионален опит в областта на водоснабдяването и канализацията, следва да отпадне, защото не гарантира нужното добро познаване на ВиК сектора.
10.	**Чл. 72** – срокът за предоставяне на становища по ал. 1 е препоръчително да се удължи (напр. не по-кратък от 30 дни). Обществеият съвет по водоснабдяване и канализация бе следвало да се добави като заинтересована страна.
11.	**Чл. 89** – вижте коментара към чл. 31
12.	**Чл. 92** – препоръчително е фиксираният компонент на цената да е обвързан с определен % от необходимите приходи за ВиК оператора, както и да е различен за определени групи потребители с битов характер (но различни от домакинства) и промишлени потребители.
13.	**Чл. 96** - Общите условия би следвало да могат да се изменят и допълват освен по искане на ВиК оператора или комисията и по искане на ВиК Асоциацията.

УНИВЕРСИТЕТ ПО АРХИТЕКТУРА СТРОИТЕЛСТВО И ГЕОДЕЗИЯ

бул."Хр. Смирненски" №1, София 1046, Р. България
тел.: (02) 963-52-45, факс: (02)865 68 63
e-mail: aceadm@uacg.bg; https://uacg.bg

14.	**Чл. 110**- Рейтинговият метод на индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ) следва да бъде даден в приложение в подзаконов акт. „Други подходящи методи" следва също да бъдат ясно описани в подзаконов акт. Препоръчително е да има срок за извършване на оценка на течовете и за другите ВиК оператори (т.е. доставящи под 10 000 куб. м на ден или обслужващи по-малко от 50 000 души).
15.	**Чл. 113, Чл. 114** - липсва информация за методиките, по които се извършва анализът и оценката на рисковете от бедствия и аварии и анализът на въздействието на климатичните промени върху ВиК системите. Необходимо е да има указания за спазване на препоръките, заложени в Стратегията за адаптация към климатичните промени. Липсва изискване за превантивни мерки и такива за ранно предупреждение, които до голяма степен биха минимизирали щетите, както и редът, по който за тях могат да бъдат заложени инвестиции, особено в случаите когато тяхната същност не е пряко свързана с дейността на ВиК оператора (например защита на ВиК инфраструктурата от свлачища).
16.	**Чл. 120-122 –** препоръчително е санкциите да бъдат % от приходите на ВиК Операторите. Нужно е да се укаже за какво ще бъдат използвани събраните средства от санкции. В чл. 122 трябва да се укаже по какъв начин ще бъдат компенсирани потребителите за това, че не са получили услуга с необходимото качество, но са платили за такава.

Дефинициите на термините, свързани с инженерни понятия относно ВиК инфраструктурата имат нужда от съществена ревизия, за да отговарят адекватно на инженерния смисъл, който е вложен в тях и да бъдат хармонизирани с международно утвърдената терминология в областта.

Необходимо е също така Законът за водоснабдяване и канализация да бъде допълнен с нови членове, относно:

- Възможност ВиК дружеството да осъществява контрол върху частните мрежи, за да следи за спазването на изискванията от договора за присъединяване. Примери за такива проблеми включват: заустване на дъждовен отток в битова канализация; контрол върху заустваните максимално допустими количества дъждовен отток и др.;
- Разработване на нормативен документ с изисквания относно проектирането на водопроводни системи за непитейни нужди;
- Разработване на нормативен документ за определяне на дъждовния/дренажния отток, заустващ в канализационната мрежа от даден обект и цената, която трябва да плащат собствениците, които ползват канализационната мрежа.

В заключение, препоръчваме в следващата версия на проектозакона, към придружаващата документация да бъдат посочени авторите и тяхната експертиза във ВиК сектора.

Членовете на катедра „Водоснабдяване, канализация и пречистване на води" изразяват готовност да подпомогнат доразвиването и подобряването на този необходим за държавата закон.

Дата: 9.07.2024

С уважение:

/доц. д-р инж. Галина Димова-Бойкинова
Ръководител катедра „Водоснабдяване, канализация и пречистване на води", УАСГ/